

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 11/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av livsmedelslagen samt 3 § i lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 februari 2010 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av livsmedelslagen samt 3 § i lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik (RP 275/2009 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

- enhetsdirektör Arja Kaiponen, Livsmedelssäkerhetsverket
- specialsakkunnig Tarja Hartikainen, Finlands Kommunförbund
- veterinär Riikka Åberg, Helsingfors miljöcentral
- verkställande direktör Roger Bagge, Finska förpackningsföreningen rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- livsmedelssäkerhetsdirektör Veli-Mikko Nieminen och konsultativ tjänsteman Anne Haikonen, jord- och skogsbruksministeriet

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- Tulllaboratoriet
- Finlands Kommunförbund
- Livsmedelsindustrieförbundet rf.

PROPOSITIONEN

Livsmedelslagen och lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik föreslås bli ändrade. Lagarna ska kompletteras med bestämmelser om att Livsmedelssäkerhetsverket, regionförvaltningsverken och de kommunala myndigheterna för livsmedelstillsyn är behöriga att övervaka att kommissionens förordning beträffande konsumentinformation inom sektorn för fiskeri- och vattenbruksprodukter iakttas.

Företagare som på marknaden släpper ut produkter som kommer i beröring med livsmedel ska bli skyldiga att anmäla sitt verksamhetsställe

och den verksamhet som bedrivs där till myndigheten för livsmedelstillsyn i den kommun där verksamhetsstället finns. Verksamhetsställena ska antecknas i register som förs av den kommunala tillsynsmyndigheten och av Livsmedelssäkerhetsverket.

Kommissionens gamla övergångsförordning gör det möjligt att utföra undersökningar som ingår i den offentliga kontrollen vid icke-ackrediterade laboratorier till utgången av år 2009. Vid icke-ackrediterade laboratorier är det dock alltså möjligt att utföra trikinundersökningar som ingår i den offentliga kontrollen till och med den

föreskrivna dagen i kommissionens nya övergångsförordning. Laboratorier för köttbesiktning ska inte längre nämnas i livsmedelslagen.

I propositionen föreslås att kommunerna ska ta ut en avgift för övervakning av alla livsmedelslokaler som exporterar livsmedel till län-

der utanför Europeiska unionen. Livsmedelssäkerhetsverket föreslås bli registeransvarig för registret över primärproduktionsställen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft våren 2010

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Övervakningen av konsumentinformationen om fiskeri- och vattenbruksprodukter

EU-lagstiftningen kräver att det för fiskeriprodukter i parti- och detaljhandeln finns information om fiskarten, produktionsmetoden (vild/odlad) och fångstzonen. Vidare kräver den att medlemsstaterna har ett system för kontroll av att kraven i EU-lagstiftningen uppfylls. I artikel 4 i rådets förordning (EG) nr 104/2000 om den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter föreskrivs om villkoren för att saluföra fiskeri- och vattenbruksprodukter när det gäller informationen till konsumenterna. Närmare bestämmelser om konsumentinformation om fiskeri- och vattenbruksprodukter finns i kommissionens förordning (EG) nr 2065/2001.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna kontrollerar utifrån fiskeripolitiklagen att informationskraven i EU-lagstiftningen uppfylls i fiskehamnarna. De kommunala myndigheterna för livsmedelstillsyn övervakar på ett allmänt plan konsumentinformationen om livsmedel i parti- och detaljhandeln. Det finns ingen i lag föreskriven behörighet att övervaka att konsumentinformationen i parti- och detaljhandeln uppfyller kraven i EU-lagstiftningen om fiskeri- och vattenbruksprodukter. Det betyder att ingen för tillfället övervakar att kraven på information om fiskeriprodukter uppfylls i parti- och detaljaffärer.

I 3 § i lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik (1139/1994) föreslås ett nytt 2 mom. om att behöriga myndigheter för att övervaka EU-lagstift-

ningen om konsumentinformationen inom sektorn för fiskeri- och vattenbruksprodukter är Livsmedelssäkerhetsverket, regionförvaltningsverken och de kommunala myndigheterna för livsmedelstillsyn. Analogt ska 3 § i livsmedelslagen kompletteras med ett nytt 4 mom. om de behöriga myndigheterna. Om kontrollen av fiskeri- och vattenbruksprodukter ordnas enligt lagförslaget för det inte med sig nya kontrollobjekt för de tillsynsmyndigheter som avses i livsmedelslagen, men den betyder fler praktiska kontrolluppgifter för den överbelastade livsmedelstillsynen i kommunerna.

Utskottet anser inte att den föreslagna ändringen förbättrar den livsmedelshygieniska tillsynen i nämnvärd grad eller att den främjar en riskbaserad övervakning. Med tanke på fiskeriprodukters kvalitet är det viktigt med en effektiv kontroll inte minst av uppgiften om fångst- och upptagningsdatumen, som spelar en väsentlig roll för konsumentens bedömning av produkternas färskhet.

Kontroll av kontaktmaterial

Material och föremål som kommer i beröring med livsmedel kallas allmänt för kontaktmaterial. Livsmedelslagen är också tillämplig på kontaktmaterial, och i EU-lagstiftningen anges säkerhetskrav för dem. I princip är det företagare i sektorn som har ansvar för att kontaktmaterialen är säkra och uppfyller kraven.

Utifrån kontrollförordning (EG) nr 882/2004 är medlemsstaterna skyldiga att utföra offentlig kontroll också av material och föremål avsedda att komma i kontakt med livsmedel. För myndighetstillsynen krävs det att tillsynsmyndigheterna har adekvat tillgång till information om före-

tagare i sektorn. I livsmedelslagen föreslås en sådan ändring att företagare som släpper ut kontaktmaterial på marknaden ska anmäla sitt verksamhetsställe och den verksamhet som bedrivs där till myndigheten för livsmedelstillsyn i den kommun där verksamhetsstället finns. Dessutom ska företag som släpper ut kontaktmaterial på marknaden antecknas i Livsmedelssäkerhetsverkets och den kommunala tillsynsmyndighetens register.

Utskottet noterar att det förekommit brister i kontrollen av importerade förpackningar och att det visat sig svårt att verifiera bakgrundsinformationen. Vid kontrollen av kontaktmaterial har framför allt plastföremål från så kallade tredje-länder vållat problem på grund av lagstridiga halter av främmande ämnen. Importen har delvis varit i händerna på företagare som inte omfattas av tillsynen. Utskottet kräver att alla lagstridiga importerade plastprodukter vägras tillträde till marknaden vid införseln och att ansvarskedjan vid fel ska täcka in alla företagare. Det kräver i sin tur bredare och effektivare tullkontroll av importen.

Tullen och Livsmedelssäkerhetsverket bör ha ett mycket intensivare samarbete om kontrollen av kontaktmaterial. Med stöd av livsmedelslagen kontrollerar tullen importen av kontaktmaterial från tredje-länder och från den inre marknaden. Det behövs ett närmare samarbete inte minst om hur kontrollen ska läggas upp och riktas. Tullens och Livsmedelssäkerhetsverket samarbete om importkontroll bör i framtiden utvidgas.

Det ökar i onödan myndigheternas administrativa börda om det i livsmedelslagen föreskrivs om skyldighet för den kommunala myndigheten för livsmedelstillsyn att underrätta företagen om att den fått anmälan om uppgifter. Utskottet föreslår därför att sista meningen i det föreslagna 21 a § 1 mom. stryks som obehövlig.

Utveckling av livsmedelstillsynen

Det är viktigt att sätta stopp för fler uppgifter för livsmedelstillsynen och den ökade byråkratin i sammanhanget. Det har i årtal rått en avsevärd obalans i kommunernas livsmedelstillsyn mel-

lan de lagfästa uppgifterna och de tillgängliga resurserna. Utskottet fäster sig särskilt vid att de nuvarande bestämmelserna inte riktigt medger att tillsynen inriktas efter de största riskerna för livsmedelshygienen.

Tolkningen och tillämpningen av livsmedelslagstiftningen bereder också praktiska problem i kommunerna. För tillfället finns det stora skillnader mellan kommunerna i tillsynens omfattning och tolkningen av bestämmelserna. För att utveckla tillsynen bör man särskilt se till att livsmedelstillsynen genomförs enligt samma principer i alla kommuner. För att råda bot på problemen är det absolut nödvändigt att skyndsamt åtgärda livsmedelstillsynens strukturer och styrning.

Det är ingen lösning på importproblemen att kommunerna utför spridda kontroller av produkterna när de väl är ute på marknaden. Problemen inte minst med importen måste nödvändigt lösas genom att tullen och Livsmedelssäkerhetsverket tillsammans utövar en bredare centraliserad kontroll. Den importkontrollen bör inte skjutas över på kommunerna. Om kommunerna i framtiden påförs fler uppgifter inom livsmedelstillsynen, ska staten i det sammanhanget alltid också anvisa de nödvändiga resurserna. (*Förslag till uttalande*)

Sammanfattningsvis anser utskottet att propositionen är behövlig och lämplig. Det tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Detaljmotivering

3 §. Europeiska gemenskapens lagstiftning. Utskottet föreslår att ordet gemenskap i rubriken byts ut mot union eftersom Europeiska gemenskapen har ersatts av Europeiska unionen när Lissabonfördraget trädde i kraft.

21 a §. Anmälan om utsläppande på marknaden av produkter som kommer i beröring med livsmedel. Utskottet påpekar att företagare redan utifrån förvaltningslagen har rätt att på begäran få ett intyg över att en handling har lämnats in utan att det behöver lagstiftas särskilt om det. Därför

föreslår det att 1 mom. ändras så att sista meningen stryks som obehövlig, eftersom det betyder onödigt administrativt arbete för de kommunala myndigheterna att underrätta företagare om att myndigheterna har fått uppgifterna.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2 utan ändringar,

godkänner lagförslag 1 i enlighet med propositionen men rubriken i 3 § och 21 a § med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

godkänner ett uttalande (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag

3 §

Europeiska unionens lagstiftning

(Som i RP)

21 a §

Anmälan om utsläppande på marknaden av produkter som kommer i beröring med livsmedel

Företagare som på marknaden släpper ut produkter som kommer i beröring med livsmedel ska anmäla sitt verksamhetsställe och den verksamhet som bedrivs där till myndigheten för livsmedelstillsyn i den kommun där verksamhetsstället finns. (*Utesl.*)

(2 mom. som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen i fortsättningen ser till att kontrollen av importen av såväl förpackningsmaterial som livsmedel i största möjliga ut-

sträckning koncentreras till tullen och Livsmedelssäkerhetsverket och att kommunerna har de nödvändiga resurserna om de påförs fler uppgifter inom livsmedelstillsynen.

Helsingfors den 2 juni 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Lasse Hautala /cent (delvis)
Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd

Mats Nylund /sv
Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.